

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul hotărârii de Guvern cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul hotărârii de Guvern cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului, a fost elaborat de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Necesitatea elaborării prezentului proiect de hotărâre este condiționată de ajustarea cadrului normativ și eliminarea normelor care nu se integrează în prevederile actelor normative în vigoare.

Astfel, în anul 2016 prin Legea 186/2016 au fost operate modificări la Legea 420/2006 privind activitatea de reglementare tehnică, conform căreia, prevederile Legii 420/2006 „nu se mai aplică produselor alimentare”.

În același timp, au fost abrogate o serie de acte normative, care au stat la baza Reglementării tehnice "Grîul, orzul, ovăzul, secara, porumbul și sorgul de uz alimentar", aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 661/2007 și anume:

1. Legea nr.866/2000 privind barierele tehnice în calea comerțului;
2. Legea nr. 186/2003 cu privire la evaluarea conformității produselor ;
3. Programului național de elaborare a reglementărilor tehnice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.873/2004.

Proiectul de hotărâre urmărește să avanseze procesul de transpunere a Regulamentului UE de punere în aplicare 2023/2834 în legislația națională prin modificarea Hotărârii Guvernului nr. 202/2009, Hotărârii Guvernului nr. 291/2014 și Hotărârii Guvernului nr. 206/2023 și reprezintă un pas în continuarea armonizării legislației Republicii Moldova cu standardele Uniunii Europene în domeniul calității și comercializării produselor agricole alimentare.

Respectiv, urmează a fi actualizat cadrul normativ conform noilor cerințe și prevederi.

Proiectul hotărârii de Guvern cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului, ca conținut prevede modificarea Hotărârii Guvernului nr. 202/2009 cu privire la aprobarea Reglementării tehnice "Grîul, orzul, ovăzul, secara, porumbul și sorgul de uz alimentar", Hotărârii Guvernului nr. 291/2014 cu privire la aprobarea Cerințelor de calitate pentru orez și crupe de orez precum și Hotărârii Guvernului nr. 206/2023 cu privire la aprobarea reglementelor și a regulilor din comerțul interior și abrogarea unor hotărâri ale Guvernului, iar temeiul legal pentru elaborarea proiectului hotărârii de Guvern pentru modificarea, reiese din art.8 alin.(8) din Legea nr.306/2018 privind siguranța alimentelor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr.59-65, art.120).

În același context modificarea Hotărârii Guvernului nr. 206/2023 cu privire la aprobarea reglementelor și a regulilor din comerțul interior și abrogarea unor hotărâri ale Guvernului, pune în aplicare prevederile art.11 alin.(2) lit.a) din Legea nr. 296/2017 privind cerințele generale de igienă a produselor alimentare, care stabilește expres faptul că, în caz de necesitate, sunt prevăzute instalații corespunzătoare pentru menținerea igienei personalului, inclusiv instalații automate pentru spălarea și uscarea igienică a mâinilor, spații sanitare igienice.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Este necesară actualizarea prevederilor cadrului normativ pentru a reflecta cerințele actuale, inclusiv modificările aduse prin Legea 306/2018 privind siguranța produselor alimentare, dar și pentru implementarea Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană, Capitolul 11 – Agricultură și dezvoltarea rurală.

Problema identificată reprezintă lipsa unor standarde clare și uniforme pentru clasificarea cerealelor, în special a orezului, precum și ambiguitățile legate de normele de igienă în comerțul ambulant cu produse alimentare, au generat incertitudini în aplicare, diferențe de interpretare, limitarea competitivității și riscuri majore pentru sănătatea consumatorilor.

După acordarea statutului de țară candidată Republicii Moldova, pe 23 iunie 2022, aceasta și-a asumat responsabilitatea de a adapta legislația națională conform reglementărilor Uniunii Europene.

În acest sens, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare analizează legislația Uniunii Europene și identifică actele UE care nu au fost încă transpuse în legislația națională, cu scopul de a le integra în cadrul legislativ intern.

De asemenea, mediul de afaceri și Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor au înaintat solicitări pentru armonizarea reglementărilor tehnice, având în vedere că prevederile existente au devenit depășite în urma modificărilor aduse unor acte normative, cum ar fi Legea nr. 420/2006 privind activitatea de reglementare tehnică, care exclude produsele alimentare din domeniul reglementat, așa cum s-a menționat anterior.

Ajustarea cadrului normativ conform legislației în vigoare va crea un mediu favorabil agenților economici din domeniu, care vor putea respecta cerințe clare, iar în același timp vor fi eliminate prevederile ambigue, care permit interpretări diverse.

În Republica Moldova, condițiile pedoclimatice nu sunt favorabile pentru cultivarea orezului, ceea ce determină ca necesarul de consum să fie acoperit exclusiv prin importuri. Deși importurile sunt reglementate de un cadru normativ existent, legislația națională nu conține prevederi clare referitoare la conversia și prelucrarea orezului. Această lacună creează incertitudini în aplicarea unor standarde uniforme de calitate, limitează posibilitățile de procesare la nivel local și poate genera obstacole în asigurarea transparenței pe piața produselor agroalimentare.

Republica Moldova se află în proces de aliniere la standardele Uniunii Europene în ceea ce privește reglementările privind conversia, prelucrarea și clasificarea cerealelor, inclusiv a orezului. Cu toate acestea, legislația națională actuală nu conține prevederi clare referitoare la normele de conversie, metodele de prelucrare ale orezului și standardele de clasificare a produselor cerealiere conform cerințelor Uniunii Europene. La nivel european, aceste procese sunt reglementate prin standarde precise, care includ metode de rafinare, cerințe pentru produsul finit și criterii de clasificare.

Operatorii economici din Republica Moldova care activează în sectorul cerealelor se confruntă cu un cadru normativ incomplet, în special în ceea ce privește conversia și clasificarea acestora. Spre deosebire de statele membre ale Uniunii Europene, unde clasificarea cerealelor este reglementată prin legislație clară, în conformitate cu standardele internaționale, în Republica Moldova nu există prevederi detaliate care să asigure o clasificare uniformă a cerealelor și o metodologie clară pentru conversie.

Potrivit Comisiei Europene, sistemele de clasificare și standardele de calitate sunt esențiale pentru asigurarea trasabilității și conformității produselor agricole cu cerințele pieței unice.

În contextul reglementării comerțului cu produse agricole, absența unei standardizări clare poate avea efecte negative asupra competitivității produselor importate pe piața locală. Lipsa unor norme uniformizate poate duce la situația în care importul este permis doar pentru anumite categorii de produse care îndeplinesc cerințe specifice. Aceasta ar putea limita accesul pe piață al unor produse potențial competitive, dar care întrunesc standarde de calitate mai complexe.

Această situație prezintă un risc semnificativ pentru economia de piață, deoarece reduce opțiunile disponibile pentru consumatori și poate duce la creșterea prețurilor. Competiția pe piață ar putea fi distorsionată, iar producătorii locali în asemenea condiții întâmpina dificultăți în a face față produselor importate care respectă standarde diferite.

Pentru a asigura o piață echitabilă, competitivă și sigură, este necesar un cadru reglementar clar, care să stabilească standarde uniforme pentru toate produsele importate, asigurându-se astfel protecția consumatorilor și menținerea unui echilibru între producătorii locali și cei externi.

Pe lângă toate acestea, este necesară transpunerea și a Standardelor de clasificare a produselor în funcție de calitate, care trebuie respectate la importul unor categorii de cereale, cât și a toleranțelor acceptabile în cadrul analizelor efectuate în scopul clasificării acestora. Lipsa unor reglementări clare în acest sens poate duce la interpretări diferite ale calității cerealelor și la dificultăți în aplicarea unor standarde uniforme pentru toți operatorii economici.

În același context contaminarea produselor alimentare, poate surveni prin manipularea necorespunzătoare a alimentelor, depozitarea la temperaturi nepotrivite sau prin utilizarea de ingrediente contaminate.

În acest sens, racordarea la rețeaua de energie electrică a unităților de comerț ambulant prin care se comercializează produse alimentare precum și dotarea cu grupuri sanitare cu apă potabilă curentă (toaletă, chiuvete, ș.a.) este o necesitate stringentă, iar această derivă din faptul prevenirii riscurilor care provin sau pot proveni la manipularea produselor alimentare.

Este necesar ca grupurile sanitare să fie dotate cu scaun de veceu, lavoar, săpun, uscător electric sau șervețele de unică folosință.

La etapa actuală, se constată că unitățile de comerț ambulant prin care se comercializează produse alimentare, nu sunt asigurate cu accesul personalului la grupuri sanitare amenajate corespunzător, iar acest fapt generează manipularea inadecvată a alimentelor.

Prin urmare, igiena slabă (necorespunzătoare) și anume mâinile nespălate sau suprafețele murdare pot fi surse de contaminare pentru alimente. Dacă persoanele care manipulează alimentele au microbi patogeni pe mâini sau obiecte, aceștia pot fi transferați pe alimente și ulterior consumați.

Consumul de alimente contaminate cu bacterii în timpul procesării, manipulării sau stocării pot fi periculoase pentru viața și sănătatea persoanelor, de exemplu microorganismele patogene, cum ar fi Salmonella¹, E. coli sau Listeria² pot provoca infecții în tractul gastrointestinal al persoanei.

Se notează că, unele virusuri, cum ar fi norovirusul și hepatita A, pot supraviețui în alimente și să persiste în mediul înconjurător pentru perioade de timp. Consumul de alimente contaminate cu aceste virusuri poate duce la infecții gastrointestinale sau hepatice.

Este bine cunoscut faptul că, spălarea mâinilor cu apă caldă și săpun timp de cel puțin 20 de secunde înainte de manipularea alimentelor, după folosirea toaletei, este un factor de reducere a riscului de contaminare biologică a produselor alimentare.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

Prezentul proiect implică următoarele obiective:

1. Stabilirea normelor de conversie valorică și cantitativă pentru orez în diferitele sale etape de prelucrare (nedecorticat, decorticat, semialbit și albit), pentru a asigura o corectă raportare și monitorizare a producției, a tranzacțiilor și a certificării acestora.

2. Stabilirea standardelor de calitate și toleranțelor acceptabile pentru cereale, precum grâul comun, grâul dur și porumbul sticlos, prin definirea cerințelor ce trebuie respectate la importul acestor produse în Republica Moldova, pentru a proteja interesele consumatorilor și a asigura o calitate constantă a produselor de pe piață.

3. Ajustarea normelor și reglementărilor tehnice la cerințele legislației actuale și europene, în scopul îmbunătățirii transparenței, reducerea ambiguităților și promovarea unui mediu concurențial corect pentru agenții economici din sectorul agricol.

4. Asigurarea unui comerț corect și protecția consumatorilor, prin reglementarea corespunzătoare a costurilor de prelucrare și a valorii subproduselor, excluzând practicile neloiale și creând condiții pentru o piață echitabilă.

5. Asigurarea igienei și siguranței alimentelor în comerțul ambulant și protejarea sănătății consumatorilor și a condițiilor de muncă pentru personalul din unitățile ambulante.

6. Promovarea transparenței și înlăturarea riscurilor de interpretare a reglementărilor pentru a evita conflictele și confuzia în aplicarea acestora în sectorul de prelucrare a orezului și cerealelor, ceea ce va crea un climat favorabil pentru dezvoltarea afacerilor din domeniu.

Conform datelor operative, Republica Moldova importă anual aproximativ 7 - 10 mii tone de orez, cu proveniențe diverse, inclusiv din statele UE, Asia și America de Sud. Principalele probleme constatate pe piața autohtonă a orezului includ:

- Variații semnificative în calitatea produsului importat;
- Lipsa unor standarde unitare de clasificare;
- Diferențe mari de prețuri în funcție de originea și procesarea produsului.

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul hotărârii de Guvern cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului, prevede actualizarea cadrului normativ conform cerințelor și prevederilor Regulamentului UE 2023/2834. Această modificare este necesară pentru a asigura alinierea reglementărilor naționale la standardele actualizate privind siguranța alimentelor și calitatea produselor cerealiere, în conformitate cu evoluțiile legislației naționale și angajamentele internaționale ale Republicii Moldova în domeniul armonizării tehnice.

Prin modificările propuse, se intenționează stabilirea unui cadru clar pentru conversia și clasificarea cerealelor, inclusiv a orezului, astfel încât produsele comercializate în Republica Moldova să fie conforme cu standardele

europene. Aceasta va facilita accesul operatorilor economici pe piețele externe și va asigura o mai mare transparență în ceea ce privește calitatea produselor agroalimentare.

Implementarea unor standarde clare pentru clasificarea orezului va contribui la eliminarea discrepanțelor dintre diferite loturi importate, asigurând un nivel ridicat de protecție a consumatorilor și reducerea riscurilor privind comercializarea unor produse neconforme.

Conform pct. 3 din proiect, privind modificarea HG 206/2023, se urmărește asigurarea unor condiții igienico-sanitare corespunzătoare în unitățile de comerț ambulant care comercializează produse alimentare, prin obligativitatea racordării acestora la rețeaua de energie electrică și dotarea cu grupuri sanitare accesibile personalului, echipate cu apă potabilă curentă, lavoar, săpun și mijloace pentru uscarea igienică a mâinilor.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

În cadrul procesului de elaborare a proiectului de act normativ, au fost analizate mai multe opțiuni alternative, precum:

1. Menținerea cadrului normativ actual fără modificări.

Această opțiune ar fi menținut prevederile existente, însă nu ar fi permis alinierea reglementărilor naționale la standardele Uniunii Europene, ceea ce ar fi generat riscuri pentru comerțul internațional și competitivitatea produselor moldovenești. De asemenea, menținerea unor reglementări depășite ar fi creat dificultăți operatorilor economici în aplicarea normelor privind siguranța și calitatea cerealelor, inclusiv a orezului.

2. Elaborarea unor reglementări separate exclusiv pentru orez.

3. Adoptarea unui act normativ distinct pentru reglementarea importului, clasificării și conversiei orezului ar fi fost o opțiune posibilă, însă aceasta ar fi condus la un cadru legislativ fragmentat, cu riscul apariției suprapunerilor sau inconsecvențelor în aplicarea normelor. O abordare integrată, prin modificarea Hotărârii Guvernului nr. 291/2014, permite includerea prevederilor de calitate pentru orez în actul normativ existent pentru această cultură, evitând astfel ambiguitățile și simplificând aplicarea reglementărilor de către agenții economici.

4. Adoptarea directă a standardelor UE fără ajustări la specificul național.

Preluarea integrală a reglementărilor europene fără adaptare la condițiile Republicii Moldova ar fi putut genera dificultăți pentru operatorii economici locali, mai ales în ceea ce privește infrastructura necesară aplicării noilor standarde.

În concluzie, modificarea Hotărârii de Guvern nr. 202/2009 și a Hotărârii Guvernului nr. 291/2014 a fost considerată soluția optimă.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Impactul asupra sectorului public va fi minim, deoarece implementarea noilor reglementări nu necesită modificări semnificative în structura instituțională, ci doar o actualizare a cadrului normativ, asigurând astfel claritate și eficiență în aplicarea legislației fără costuri suplimentare.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea prezentului proiect nu generează un impact financiar asupra bugetului public național.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Implementarea proiectului va avea un impact pozitiv asupra sectorului privat, în special asupra fermierilor procesatorilor și comercianților, oferindu-le un cadru normativ clar, reducând incertitudinile și facilitând conformitatea cu standardele europene.

4.4. Impactul social

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Proiectul nu prevede colectarea, prelucrarea sau stocarea de date cu caracter personal, întrucât reglementările vizează exclusiv aspecte tehnice și comerciale legate de siguranța și calitatea produselor agroalimentare.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil

4.5. Impactul asupra mediului

Nu este aplicabil

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională Proiectul de act normativ prevede transpunerea în legislația națională a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2023/2834 al Comisiei din 10 octombrie 2023, care stabilește normele de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, în ceea ce privește importurile din sectorul orezului, cel al cerealelor, cel al zahărului și cel al hameiului.
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE Proiectul de act normativ instituie măsuri legislative necesare pentru asigurarea cadrului juridic intern de aplicare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2023/2834 al Comisiei. Modificarea este necesară pentru a asigura alinierea reglementărilor naționale la standardele actualizate privind siguranța alimentelor și calitatea produselor cerealiere, în conformitate cu evoluțiile legislației naționale și angajamentele internaționale ale Republicii Moldova în domeniul armonizării tehnice.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
Proiectul a fost publicat spre consultări publice în conformitate cu Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional. https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-a-proiectului-de-hotarare-de-guvern-pentru-modificarea-hotararii-guvernului-nr-2022009-cu-privire-la-aprobarea-reglementarii-tehnice-griul-orzul-ovazul-secara-porumbul-si-sorgul-de-uz-alimentar/13914 Proiectul de Hotărâre de Guvern urmează a fost consultat și avizat în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017.
7. Concluziile expertizelor
Proiectul urmează a fi remis pentru expertiza anticorupție de către Centrul National Anticorupție și expertizat de către Ministerul Justiției, conform Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. iar rezultatele acestora vor fi incluse în sinteza obiecțiilor și propunerilor.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Proiectul prevede operarea modificărilor în Hotărârile Guvernului nr. 202/2009 cu privire la aprobarea Reglementării tehnice "Grâul, orzul, ovăzul, secara, porumbul și sorgul de uz alimentar", în Hotărârea Guvernului nr. 291/2014 cu privire la aprobarea Cerințelor de calitate pentru orez și crupe de orez, precum și în Hotărârea Guvernului nr. 206/2023 cu privire la aprobarea reglementelor și a regulilor din comerțul interior și abrogarea unor hotărâri ale Guvernului.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Intervenția propusă nu necesită schimbări instituționale, precum și modificarea cadrului normativ existent.

Secretar de Stat

Vasile ȘARBAN